

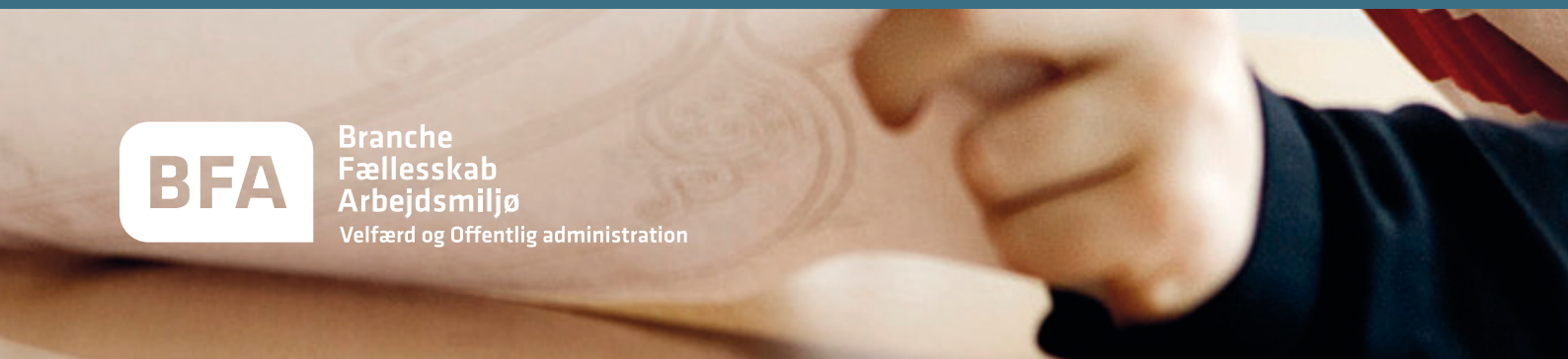
Billedkunst

Faktaark fra branchevejledning Når klokken ringer til grundskolen og STX

BFA

Branche
Fællesskab
Arbejds miljø
Velfærd og Offentlig administration

Billedkunst

Undervisningslokalet

De mange aktiviteter i billedkunst kræver, at lokaleforholdene er grundigt gennemtænkt med løsninger baseret på den enkelte skoles særlige forhold.

Adgangsforhold

Da der i forbindelse med værksteder er brug for både en del vareleverancer og en let adgang til korrekt affaldshåndtering, er lokalet bedst placeret i terrænhøjde med adgang for køretøjer direkte til vareindleveringsstedet.

Til tung transport af varer eller affald skal man benytte egnede hjælpemidler. Det kan fx være sækkevogne eller rulleborde. Adgangsvejene helt til depotrum skal være let farbare for disse transportere. Hvis det ikke er tilfældet, fx hvis vareindlevering og faglokalet er placeret på forskellige etager, skal arbejdsmiljøgruppen være med til at planlægge forsvarlige måder at håndtere godset på. Det kan fx være hvilke tekniske hjælpemidler, der egner sig til opgaven. Det gør arbejdsmiljøgruppen i arbejde med arbejdspladsvurderingen, hvor en konkret risikovurdering af varetransport og de dermed forbundne løft foretages.

Det vil ud fra denne risikovurdering vise sig, om det er nødvendigt at løse adgangsforhold og varetransport i arbejdspladsvurderingens handleplan, fx ved fornyet instruktion til medarbejdere eller ved mekaniske løsninger som vareelevator, el-sækkevogn og lignende. Om vurdering af løft læs At-vejledning D.3.1.

Lokalets indretning

Selve rummet bør være stort og lyst med vinduer placeret, så man kan se ud på omgivelserne. Evt. ovenlys bør være af en type, som kan mørklægges.

Der skal være plads til forskellige aktiviteter samtidig i rummet. En god strategi ved indretningen er at holde rene og snavsede arbejdsprocesser for-

holdsvis fast adskilte i rummet og placeret, så der er frie gangruter til døre, materialer og vaske.

Gulv

Gulve bør være lette at holde rene og skridsikre, selv om man spilder vand og farver. Halvhård linoleumsbelægning er velegnet og kan fås med skridhæmmende overflade. I våde rum vil man typisk vælge vinyl.

Gulve er klassificerede efter egenskaber og supplerende egenskaber, fx om de er bestandige over for særlige kemikalier (se DS/EN standard).

På gangarealer vil det være en fordel at dæmpe trinlyden ved at lægge korkgranulat under linoleum.

Der må ikke være dørtrin til lokalet.

Flugtveje

Selve lokalet skal have mindst to døre til flugtveje. Hvis det ligger i terrænhøjde, kan den ekstra dør med fordel anbringes med udgang til det fri, med mindre det er en lukket gårdhave, som man ikke kan komme ud af uden nøgle. Begge døre skal kunne åbnes indefra uden nøgle. Det anbefales, at dørene som udgangspunkt åbner i flugtreningen. Det er dog kun et krav, hvis flugtvejen anvendes af mere end 150 personer. Det kan i andre tilfælde være en ulempe fx, hvis flugtvejen går fra et faglokale og ud på en gang, som man kan forvente, at andre også bruger som flugtvej. Døren vil i dette til-

Specielt om nybyggeri og større ombygninger

Bygningsreglementet (BR18) kræver af hensyn til handicappede, at fælles adgangsveje skal give niveaufri adgang til alle enheder på hver af bebyggelsens etager. Evt. niveauspring og højdeforskelle skal udlignes med ramper, der højst har en hældning svarende til 1:20.

Sæt fokus på akustikken

Lærere, som underviser i lokaler med dårlig akustik, trives dårligere i jobbet end kolleger, der underviser i lokaler med bedre akustik. Det viser en undersøgelse fra Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø fra 2012. Dårlig akustik skaber også et dårligt læringsmiljø for eleverne. Derfor er det vigtigt for både arbejdsmiljøet og undervisningsmiljøet at indrette undervisningslokaler med god akustik, som blandt andet er kendetegnet ved lav efterklangstid.

LÆS MERE OM STØJ OG AKUSTIK

Støj på godtarbejdsmiljo.dk

fælde delvist spærre deres flugtvej. Udgangene skal være så langt fra hinanden, at alle i lokalet kan komme til en udgang i tilfælde af brand, og der må aldrig være mere end 25 m til den nærmeste flugtvej og 50 m til den fjerneste.

Der må ikke være gasflasker i lokalet.

Grovværkstedet

Hvis der ikke er et egentligt grovværksted, bør faglokalet indeholde en afdeling til de grovere værkstedsaktiviteter. Her kan der være et lavt bord med kogeplade (masseplade), hvor eleverne kan lave billeder med voksfarve, som smeltes. Hvis der frigives støv eller flygtige stoffer under smeltningen, skal det ske under procesventilation. Endvidere kan der være et højt arbejdsbord, som indrettes med trykke- og maleplads med procesventilation.

Flygtige stoffer og materialer skal opbevares i et aflåst ventileret skab, gerne med glaslåge for overskuelighedens skyld. Der skal være skiltet med advarselsskilte på skabet, hvis der opbevares giftige kemikalier. Kravet om at der skal udarbejdes skriftlige arbejdspladsbrugsanvisninger på kemikalier blev ophævet den 1. juli 2019. Samtidigt blev der indført krav til, at der skal udarbejdes skriftlige, kemiske risikovurderinger ved arbejde med farlige kemiske stoffer og materialer og i forbindelse med arbejdsopgaver og processer, hvor der er risiko for at blive udsat for farlige kemiske påvirkninger.

Kravet om kemisk risikovurdering gælder ikke, hvis den måde og det omfang, man bliver udsat for kemikaliet, er ubetydelig. Det er ikke nødvendigt at udføre en kemisk risikovurdering, hvis I bruger farlige husholdningskemikalier på samme måde, som de bliver brugt en almindelig husholdning."

Læs mere :

Få mere at vide om kemisk risikovurdering hos Arbejdstilsynet og på Kemidatabasen for de gymnasiale uddannelser.

Lys

I billedkunstundervisningen spiller belysningen en stor rolle. Både dagslys, rumbelysning, arbejdspladsbelysning og mulighed for mørklægning skal prioriteres højt, når lokalet skal indrettes.

Tilstrækkeligt dagslys ind gennem vinduer vendt mod nord giver det behageligste lys, hvor kontraster er tydelige og farvegengivelse ægte. Almenbelysningen i rummet bør vælges, så man efterligner denne dagslystilstand bedst muligt. Derfor bør man placere loftlamper eller armaturer strategisk i forhold til rummets brug, så det har tilstrækkelig og behagelig belysning.

Almenbelysningen bør suppleres med arbejdspladsbelysning. Elektrisk lys bør kunne reguleres centralt med mulighed for op- og nedtoning og tænd- og sluk funktion. Der skal i rummet være mulighed for brug af ekstralamper og andet særligt udstyr uden at have løse ledninger liggende på gulvet. Derfor bør der være rigeligt med stikkontakter.

For mere specifikke grænseværdier omkring lys og lysniveauer henviser vi til den europæiske standard DS/EN 12464-1, der specificerer krav til belysning for mennesker ved indendørsarbejde. Alternativt kan man tage kontakt til et autoriseret rådgivningsfirma.

Inventar

Fast inventar og faste installationer placeres ved ydervægge. Øvrigt inventar skal fremme lokalets fleksible anvendelsesmulighed.

Ved nyindkøb bør man lægge vægt på:

- møbler, som er lette at flytte og egnede til forskellige undervisnings- og aktivitetsformer.
- at overflader er rengøringsvenlige og ikke blændende.
- en blanding af stå-arbejdspladser og sidde-arbejdspladser. To store arbejdsborde, indstillelige i højden, bør indgå i rummets inventar.
- at begrænse skrabelyde fra inventar med glide-søm, gummimuffer eller hjul.
- Egnede materiel til brandslukning skal findes i nærheden.

Tunge ting bør placeres på hylder. Det er en god ide at placere tunge ting, ved hjælp af tekniske hjælpemidler og i en god arbejdsstilling. Der skal bruges egnede tekniske hjælpemidler, når det er muligt og hensigtsmæssigt og altid, når den manuelle håndtering indebærer sundhedsfare. Dette af hensyn til ergonomi og for at undgå, at de vælter ned og forårsager ulykker. Væsker placeres kun i lukkede beholdere på hylder. Pas på at lavt og højt placerede hylder ikke er for dybe – det giver lang rækkeafstand og risiko for overbelastning af ryggen.

Opslagstavler

I et billedkunstlokale er der brug for særlig megen opslagstavleplads. I lokalets nærområder kan der også placeres opslagstavler eller andet til udstillingsbrug.

Opslagstavler bør opfylde to krav: De må ikke samle støv, og de skal være af ikke-brændbart materiale.

Lærerarbejdspladsen

Lærerbordet skal kunne indstilles i højden og bør være uden sideskab, så der er fri benplads og plads til demonstration. En aflåselig skuffesektion kan placeres i nærheden.

Lærerstolen med gaspatron, hjul og indstilleligt sæde og ryg placeres ved afsnittet med lærerbord og forevisningsplads, hvor tavle m.m. er placeret. En anden stol af typen sidde/stå med hjul, men gerne uden ryglæn, placeres, så den er hurtig at flytte til eleverarbejdspladser, hvor læreren arbejder sammen med eleven.

Depotet

Størrelse og indretning

Der er ikke lovkrav om et bestemt antal m² til depoter tilknyttet det enkelte faglokale, men der bør altid være rigeligt med depotplads.

I forbindelse med prøven i de praktiske musiske fag er der større behov for depotplads i billedkunst, fordi eleverne skal opbevare og gemme udvalgte værker fra de to år, valgfaget løber og frem mod prøven.

Materialer skal kunne transporteres ind og ud af lokalet på en ergonomisk forsvarlig måde. Derfor er der krav om 1 m brede døre uden dørtrin til depotet, og der skal være nødvendige tekniske hjælpemidler til rådighed, så som sækkedug, rulleborde og lignende. Der skal være gulvplads både til teknisk udstyr og til håndtering af tingene.

Hylder og skabe

Det er godt for rengøringsstandarden i depoterne, at der er mange skabe, eller at der på hylderne er plastkasser med låg til materialer, som kan opbevares i kasser.

Det er en god idé at montere skabene med en skrå afslutning, så det ikke er muligt at stable kasser ovenpå skabene. Under alle omstændigheder må kurve, kasser og lignende ikke placeres oven på skabe over 1.60 m. Der er sket flere alvorlige ulykker med tunge ting, som falder ned fra toppen af skabe og giver svære hovedlæsioner.

Hvis man skal passere hinanden, benytte rullebord eller vende i en kørestol skal der ifølge Bygningsreglement 2018 være mindst 1,3 m fri bredde og helst 1,5 m. fri bredde mellem hyldektionerne. Det samme gælder, hvis gangen fører til andre rum.

Rengøring

Depoter skal ikke bruges til rengøringsvogne og andet rengøringsudstyr, fordi det skaber uheldsmæssige arbejdsforhold for lærere og elever.

Lys

Der skal være tilstrækkeligt lys, så man fx kan læse etiketter og brugsanvisninger. Det kan opnås ved en kombination af loftbelysning suppleret med arbejdslamper. Ved særlige afsnit kan det være nødvendigt med spotbelysning, fx ind i skabe.

Stiger

Det skal være sikkert at tage ting ned fra hylder. Derfor skal der ved hylderne være en elefantfod eller en godkendt trappestige. I højde over 1.60 m. må man kun placere meget lette ting, som man kan håndtere med én hånd, så man kan holde fast i trappestigen med den anden. Stigen skal være skridsikker og placeres på fast underlag. De anvendte stiger skal opfylde bestemmelserne i EN 131.

LÆS OGSÅ

At-vejledning A.1.2 om indeklima.
Find den på at.dk ved at søge på A.1.2

Ventilation, ovne og andet udstyr

Procesventilation

Ud over den normale rumventilation bør der være en til to arbejdspladser, hvor der er etableret procesventilation. Da udsugningen skal være effektiv ved forskelligartede processer, bør selve suget være indstilleligt. Det skal altid suge under indåndingszone.

Ved disse arbejdspladser skal der være en metalspand med låg til forurenede papir og klude.

El-installation

Der er behov for et stort antal stikkontakter med almindelig 230 V vekselstrøm, og de skal være "jordede", hvis de er monteret efter 1993. For få stikkontakter vil det resultere i et virvar af forlængerledninger, stikdåser, overbelastning og deraf forringet sikkerhed.

Vaskerender og vand

Lokalet skal være forsynet med bred vaskerende med flere tappesteder med blandingsbatterier, god afløbskapacitet og mindst en udslagsvask. Et sted i rummet skal man kunne fylde en spand med vand uden at foretage unødige løft. I vådområder bør der være gulv afløb.

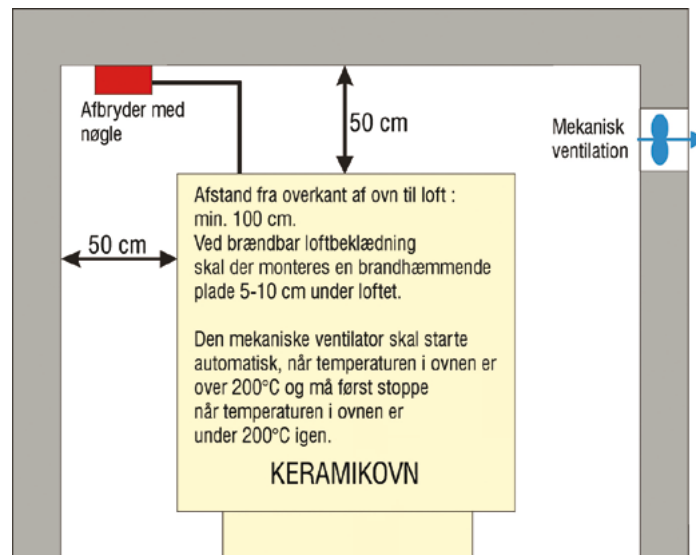
I forbindelse med rengøring af redskaber skal der være rulleborde eller andre muligheder for at lægge ting fra sig. Der skal være gode pladsforhold og sæbe og papirhåndklæder. I forbindelse med vådområdet skal der også være klude.

IT-udstyr

Lokalet bør være udstyret med trådløst internet og interaktiv tavle.

Keramikbrændeovn

Kun lærere med særligt kendskab til området, må stå for keramikbrændingen, der sker ved meget høje temperaturer. Brænding af glasurer udvikler dampe, der ikke må sive ud i det almindelige undervisningslokale. Tørt ler frigiver kvarts og lerstøv, der

kan give lungekræft eller lungesygdommen silikose. Derfor skal rummet og oven installeres og betjenes efter følgende retningslinjer:

- Ovn skal stå i et separat rum, som kan låses af. Rummet må ikke være depot for brændbart materiale, og det må ikke bruges til undervisning.
- Man skal kunne komme ud af rummet uden brug af nøgle.
- Ovn må ikke åbnes, før den er kold, og den må ikke kunne åbnes med strøm på. Derfor skal der foran ovnen være en central afbryder med nøgle, og ovndørens automatiske dørkontakt skal sikre, at strømmen er afbrudt, før man kan åbne.
- Rummet skal have effektiv mekanisk ventilation med tilstrækkelig tilgang af friskluft og være indstillet til at ventilere også i nedkølingsfasen, indtil ovntemperaturen er nede på 200°C.
- Man skal bære åndedrætsværn med P2-filter ved tømning, sætning og rengøring af ovnen.
- Rengøring af rummet sker med våd rengøring eller støvsugning med støvsuger forsynet med HEPA-filter. Det er ikke tilladt at feje eller bruge trykluft i lokalet.

El-drevne maskiner og håndværktøj

I nogle værksteder vil der fx være eldrejeborde til ler, håndboremaskiner o.lign. Disse produkter skal være CE-mærkede (Alle maskiner og elektriske apparater skal være CE-mærkede for lovligt at blive solgt i EU. Det er fabrikantens garanti for, at produktet er i overensstemmelse med alle lovkrav for det pågældende EU-direktiv.). Husk at håndholdte el-værktøjer skal efterses af en sagkyndig hver 6. måned.

Arbejde med skærende værktøj

Undgå ulykker ved at give grundig instruktion i at bruge redskaberne og anvend meget fastlagte arbejdsrutiner. Man må kun bruge skæremaskiner med intakt sikkerhedsafskærmning og på steder, hvor passage ved kniven ikke kan finde sted. Skæremaskinen skal kunne aflåses eller opbevares i depot. Det samme skal andet skærende værktøj som knive, hobbyknive og værktøj til linoleumsnit.

Handsker, masker og briller

Handsker, støvmaske og beskyttelsesbriller, som beskytter den enkelte mod skadelige påvirkninger, kaldes personlige værnemidler. Det skal ved opslag fremgå, hvornår personlige værnemidler skal anvendes. Farlige produkter skal ledsages af et sikkerhedsdatablad (SDS), der oplyser om egnede personlige værnemidler. Alle personlige værnemidler skal være CE-mærkede for lovligt at blive solgt i EU. Det er fabrikantens garanti for, at produktet er i overensstemmelse med alle lovkrav for det pågældende EU-direktiv.

Handsker er at betragte som engangsmateriale. Hvis der arbejdes med farlige stoffer og materialer, så skal der fremgå en gennembrudstid for egnede handskematerialer i sikkerhedsdatabladet. Hvis den overskrides inden handskerne vurderes at være tilsmudsede, skal de skiftes inden da.

Førstehjælp

Der skal være førstehjælpsudstyr i billedkunstlokalet.

Huggepladser

Det er almindeligt, at kreative arbejder af mere voldsom og skulpturel art foregår i udegårde i tilknytning til faglokalet. Arbejder man her med værktøj og materialer, der kræver særlige forholdsregler, vil de samme forholdsregler skulle tages ude. Eksempelvis vil det kun være forsvarligt med kortvarig bearbejdning af gasbeton under brug af maske og beskyttelsesbriller og uden fare for andre i huggegården, hvis stenen holdes fugtig. Men det må bero på en konkret vurdering.

Stoffer og materialer

Stoffer og materialer til undervisningsbrug skal være uskadelige for unge, og heller ikke voksne må udsættes for unødigt eller skadelig påvirkning. Se endvidere afsnittet 'Kemikalier og radioaktive materialer' side 109. Det sikrer skolen bedst ved, at kun medarbejdere med fornøden viden står for indkøbene.

Desuden bør man kun købe ind gennem leverandører, som er bekendt med kravene til materialer brugt i skoler. Disse leverandører skal gennem mærkning og ud fra sikkerhedsdatabladets 16 punkter påvise, hvordan stoffet er klassificeret, og hvordan det må bruges. På Arbejdstilsynets hjemmeside, kan man læse mere om, hvad der skal fremgå af et sikkerhedsdatablad. Leverandørerne skal fx sikre sig, at køberen har lov til at rekvirere og anvende stoffer med symbolerne for giftige stoffer efter CLP-forordningen

Det er skolen som arbejdsgiver, der har pligt til at undersøge mulighederne for substitution i forhold til lærerens arbejdsmiljø samt elevernes undervisningsmiljø. Skolen kan stille krav til leverandøren om, at han har pligt til at undersøge muligheder for substitution

Fedtsten, gasbeton og molersten

Der skal etableres procesventilation (punktudsug) ved slibning i fedtsten, gasbeton og molersten. Fedtsten kan indeholde asbest og må kun bruges i undervisningen, hvis leverandøren kan dokumentere, at den leverede sten er undersøgt og fundet asbestfri. Man kan ikke af farven på fedtsten afgøre, hvorvidt der er tale om asbestholdigt materiale eller ej.

Gips

Til afstøbning af legemsdele må man kun bruge færdigfabrikerede gipsbind beregnet til opgaven. Der bør være procesventilation på arbejdsstedet, hvor man bearbejder den tørrede gips. Alternativt bør man fugte materialet for at undgå, at det støver.

Elever må ikke bruge isocyanatholdige gipsbanda-

ger. Det gælder også lærere, som ikke har gennemført epoxyuddannelsen.

Keramiske glasurer

Kun lærere med særligt kendskab til området må købe og håndtere keramiske glasurer. Glasurer bør opbevares i et separat lokale fx sammen med keramikbrændeovnen.

Følgende regler skal overholdes for at sikre, at arbejdet kan udføres med mindst mulig risiko for, at der bliver afgivet eller frigjort sundhedsskadelige stoffer:

- Undgå hudkontakt og undgå støv.
- Punktudsug skal bruges til arbejde med glasurblanding
- Brug kun færdigblandede, bly- og cadmiumfri glasurer.
- Sørg for, at ovnsens temperatur ved brændingen opnår glasurens angivne smeltepunkt.
- Brug kun materialer fremstillet på basis af alkalifritter ved dekorationsfarvning.
- Vask rekvisitter brugt til glasur omhyggeligt af, mens det endnu er vådt, da støv fra tørret glasur er farligt at indånde.
- Få altid sikkerhedsdatablad på alle produkter til keramikfremstilling. Sikkerhedsdatabladet på produktet oplyser om indhold, sikkerhed og risiko ved at bruge det konkrete stof.
- Lad være med at ændre produktet ved at tilsætte andre stoffer i glasuren. Under processen kan der ske kemiske reaktioner, som ikke fremgår af sikkerhedsdatabladet på det færdigblandede materiale.

Raku-brænding

Brug kun færdigblandet, frittet glasur uden bly og cadmium.

En rakuovn bør kun benyttes udendørs, og man skal undgå at opholde sig i røgdvilkingsområdet. Da der brændes ved lave temperaturer, er der større fare for, at der bliver frigjort farlige stoffer fra det færdige produkt. Derfor bør man kun fremstille mindre figurer ved denne brændingsmetode. **Ler** Tørret, brændt ler må ikke slibes, fordi der så frigøres kvartspartikler, som anses for at være kræft-

fremkaldende og kan give risiko for lungesygdommen silikose. Vådt ler er imidlertid ufarligt. Affald fra lerproduktionen, fx gamle aviser brugt som underlag, skal af samme grund smides væk, mens de endnu er våde.

Emaljer

Blyholdige emaljer er ikke tilladt, men man kan købe emaljer uden bly.

Cernit

Kan formes uden risiko, men ændrer karakter i opvarmningsfasen. Derfor må kun voksne varme Cernit, og det skal foregå i en ovn under emhætte.

Eleverne skal instrueres i, at de ikke må putte Cernit i munden, og at de skal vaske hænder efter brug.

Tørre farver og tusser

Farver bør ikke bruges til andet formål end det tiltænkte – især ikke til dekoration af huden.

Kun farver, der er beregnet dertil, må opvarmes. Der findes silkemalinger, som helt risikofrit kan opvarmes i mikrobølgeovn, men processer, som kræver smeltning af fedtfarver, er ikke tilladt, idet der vil frigøres pvc.

Voksfarver indeholder ikke pvc, men voks kan brænde, så det anbefales at undlade at smelte voksfarver.

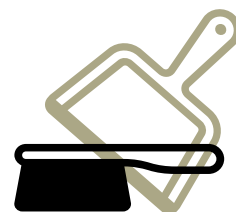
Tusser skal være vandbaserede. Undtagelsesvis kan enkelte elever bruge spritpenne i velventilerede lokaler.

Våde farver

Brug følgende hovedregler:

- Undgå hudkontakt
- Brug udelukkende vandbaserede produkter
- Brug lave MAL-koder til maling. Malinger er forsynet med et kodenummer, en såkaldt MAL-kode

Man må ikke bruge spraymalinger, da de forstøves så fint, at de kan indåndes. Sprøjtemaling skal foregå i sprøjtebokse i overensstemmelse med reg-

ler om arbejde med kodenummererede produkter. Elever kan undtagelsesvis tillades brug af kunstnerfarve under kyndig voksenvejledning ved anvendelse af procesventilation i et velventileret rum. Det er vigtigt at være opmærksom på, hvilke stoffer kunstnerfarverne indeholder. Pigmenterne kan være kræftfremkaldende og der kan være organiske opløsningsmidler i, som AT anbefaler at eleverne ikke arbejder med. Oliebaserede produkter til trykning må kun anvendes ved arbejdspladser med procesventilation, og arbejdet skal udføres i overensstemmelse med Arbejdstilsynets Bekendtgørelse om arbejde med kodenummererede produkter. AT anbefaler, at der kun anvendes vandbaserede produkter. Skolen kan evt. undersøge om de oliebaseerede produkter kan erstattes af mindre farlige produkter.

Fingermaling og malinger godkendte til kosmetik kan anvendes uden risiko.

Afrensning af farver

Man må ikke bruge organiske opløsningsmidler som terpentiner eller cellulosefortynder til afrensning af farver. Soyaolie iblandet lidt kokosolie er en ufarlig løsning, som kan anbefales.

Når man renser udstyr, som har været brugt til sprøjtemaling og trykning, skal det ske efter de anvisninger, som stoffets kodenummer angiver.

Lak

Ved brug af lak skal man undgå hudkontakt og indånding. Man må kun bruge vandbaserede lakker, og der skal arbejdes ved udsugning. Lakker må ikke bruges af børn, gravide eller ammende.

Lim

Undgå hudkontakt. Brug vandbaseret lim. Elever må ikke bruge tokomponentlim. Lærere og andre må kun bruge epoxylime og isocyanatholdige lime, hvis de har gennemført epoxyuddannelsen.

Limpistoler

Det er ikke forbudt for elever at bruge limpistoler, men Arbejdstilsynet anbefaler, at skolerne ikke lader dem bruge dem. Det skyldes, at nogle lime

skal varmes op til 200 °C, og at der sker en frigivelse af kemiske stoffer under opvarmningen. Hvis man bruger limpistol, skal det foregå med punktudsug.

Affaldshåndtering

Faglokalet skal have lukkede opsamlingsbeholdere til spild og affald fra produkter, som skal håndteres af Fortum Waste Solution eller kommunens opsamlingscentral.

LÆS MERE

Kapitlet om kemikalier og radioaktive materialer.

Førstehjælp

Der bør være førstehjælpsudstyr i lokalet, og underviseren bør være uddannet i at bruge det.

Hygiejne og rengøring

Sørg for, at hygiejneforholdene er i orden, og at der ikke bliver spist eller drukket i lokalet. Ordentlig oprydning og daglig vådrengøring bør være en standard, og der bør gøres hovedrent to gange om året.

Støvsugning i lokaler med kvartsstøv foretages under brug af HEPA-filtre.

Billedkunst

Faktaark fra branchevejledning
Når klokken ringer til grundskole og det
almene gymnasium

Et fremtidssikret arbejdsmiljø

Et godt samarbejde er væsentligt for et godt arbejdsmiljø nu og i fremtiden. Derfor samarbejder arbejdsgivere og arbejdstagere i BFA om at udvikle information, inspiration og vejledning.

Vi udarbejder konkrete værktøjer, så arbejdspladserne kan handle og forebygge lokalt. Vi præsenterer ambitiøse forebyggende løsninger, som baserer sig på erfaring fra arbejdspladser og på forskning. Løsninger som tager udgangspunkt i de problemer, der skal løses nu og de problemer, som kan opstå.

Det gør vi i enighed – til gavn for ledere, medarbejdere og borgere.

I BrancheFællesskabet for Arbejdsmiljø for Velfærd og Offentlig administration deltager repræsentanter udpeget af arbejdsmarkedets hovedorganisationer.

Hent 'Når klokken ringer' og læs mere om BrancheFællesskabet for Arbejdsmiljø for Velfærd og Offentlig administration på godtarbejdsmiljo.dk.

**Branche
Fællesskab
Arbejdsmiljø**
Velfærd og Offentlig administration